

SELETUSKIRI
maeluministri määruse „Piimalehma kasvatamise otsetoetus Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 19 lõike 2 ja § 21 lõike 2, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), artikli 52 lõike 1 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 639/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa (ELT L 181, 20.06.2014, lk 1–47), artikli 53 lõike 1 alusel.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 52 kohaselt on vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse peamine eesmärk toetada majanduslikel, sotsiaalsetel või keskkonnavalastel põhjustel tähtsat sektorit, kus esineb teatud raskusi. Eestis on viimasel kahel aastal esinenud raskusi piimasektoris, eeskätt sektori selles osas, kus piimalehmapidajate ja piimalehmade arv on valdavalt vähenenud. 2020. aastal toetatakse raskuses olevat piimasektorit, makstes tootmiskohustusega seotud toetustest kahte piimalehma kasvatamise otsetoetust. Kõnealune määrus reguleerib Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetuse andmist.

2020. aastal piimalehma kasvatamise kahe otsetoetuse maksmisel rakendatakse ka põhimõttelisi muudatusi, mis on tingitud 2019. aastal Euroopa Komisjoni poolt tehtud piimalehma kasvatamise otsetoetuse auditist. Nimelt juhtis Euroopa Komisjon tähelepanu puudusele piimalehmade asendamisel ja taotlusel kõigi piimalehmade märkimisel. Sellest tulenevalt rakendatakse 2020. aastal mõlema piimalehma kasvatamise otsetoetuse puhul niinimetatud taotluseta süsteemi, mille kohaselt antakse toetust ajavahemikul 2. märtsist 8. maini taotleja karjas peetavate nõuetekohaste piimalehmade arvu aritmeetilise keskmise alusel, mille arvestamise aluseks võetakse piimalehmade arv põllumajandusloomade registri andmete põhjal niinimetatud ajavahemiku iga päeva kohta.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Maaeluministeeriumi maakasutuspoliitika osakonna otsetoetuste büroo juhataja Reno Paju (625 6144, reno.paju@agri.ee) ja peaspetsialist Ragni Koitmaa (625 6146, ragni.koitmaa@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kivipõld (625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee) ning eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud sama osakonna peaspetsialistid Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee) ja Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb 15 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määrusega kehtestatakse Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetuse (edaspidi *toetus*) saamise täpsemad nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord. Toetus on tootmiskohustusega seotud toetus ELÜPS-i § 19 tähenduses. Tootmiskohustusega seotud toetuse rakendamise põhimõtted on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 52. Tootmiskohustusega seotud toetust võib anda sama artikli lõikes 2 loetletud põllumajandussektori või selle osa toetamiseks, mis on tähtis majanduslikel, sotsiaalsetel või keskkonnakaalu- ja muudel põhjustel ja mis on raskustes.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse, et toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus (edaspidi *taotleja*), kes vastab maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus” §-s 2 sätestatud nõuetele. Nimetatud paragrahvis on kehtestatud nõuded, mis kehtivad kõikidele otsetoetuste taotlejatele, kaasa arvatud Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetuse taotlejatele. Viidatud §-s 2 on sätestatud nõuded aktiivse tootja kohta. Kuigi aktiivseks põllumajandustootjaks olemise nõue kehtib otsetoetuse taotleja suhtes endiselt, ei kontrollita Eestis alates 2019. aastast niinimetatud välistavas loetellu kuulunud tegevusaladel tegutsevate isikute puhul nende aktiivseks põllumajandustootjaks olemist, vaid sellised isikud loetakse aktiivseks põllumajandustootjaks, ilma et nad peaksid seda eraldi tõendama. Sama põhimõtet rakendatakse ka kõigi teiste toetusmeetmete puhul, kus on nõutav taotleja vastavus aktiivse tootja nõudele.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt võib toetust taotleda taotleja, kes põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kasvatab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 8. maini piimalehma. Seega puudub karja suuruse ehk piimalehmade arvu ülempiir ning toetust saab taotleda toetuse saamise nõuetele vastava piimalehma karja kohta olenemata karja suuruselt.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse nõuded piimalehma kohta.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt võetakse toetuse andmisel arvesse piimalehm, kes vastab kõigile sättes loetletud nõuetele.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt peab piimalehm olema nõuetekohaselt identifitseeritud ja tema andmed peavad olema kantud põllumajandusloomade registrisse. Loomatauditõrje seaduse ja põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” kohaselt peavad kõik veised olema identifitseeritud ning registreeritud põllumajandusloomade registris. Veiseid identifitseeritakse ja registreeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 204, 11.08.2000, lk 1–10) kohaselt.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt peavad piimalehmal olema eesti holsteini (EHF), eesti punase (EPK), eesti maatõu (EK), šviitsi (AP), äärširi (FA) või džörsi (JER) tõu tunnused. Nimetatud tõugudesse kuuluvaks loetakse asjaomaste tõutunnustega piimalehmad. Eelnõu § 3 lõike 1 punktis 2 kasutatud termin „tõug” ei ole tõug põllumajandusloomade aretuse seaduse § 2 tähenduses ja seega ei pea toetatavad piimalehmad olema aretusloomad nimetatud seaduse tähenduses. Piimatõugu lehmaks ei loeta § 3 lõike 2 kohaselt piimalehma, kes on saanud lihatõugu veise ristamisel ja kes kuulub lihatootmiseks peetavate veistega samasse karja.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkti 3 kohaselt tuleb piimalehma kasvatada ettevõttes või tegevuskohas, mis asub Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus. Toetust saab taotleda ainult sellise piimalehma kohta, keda tegelikult kasvatatakse eelnimetatud saarel. Kui eelnõu § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõude kohaselt peavad piimalehma puhul olema täidetud identifitseerimise ja registreerimise nõuded, siis punktis 3 sätestatud nõude kohaselt antakse toetust ainult nende piimalehmade kohta, keda ka tegelikult Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus peetakse. Valdkondlike õigusaktide nõuetest tuleneb, et looma kohta põllumajandusloomade registrisse kantud andmed peavad vastama tegelikkusele ning loomadega toimunud sündmustest tuleb registrit teavitada, näiteks veise liikumisest tuleb registrit teavitada seitsme päeva jooksul arvates sündmuse toimumisest. Loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 1 kohaselt on loomapidaja kohustatud pidama peetavate põllumajandusloomade kohta arvestust ja registreerima nad riiklikus registris. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kantakse põllumajandusloomade registrisse andmed registreerimisele kuuluvate põllumajandusloomade ning selliste loomakasvatushoonete ja -rajatiste ning loomade pidamiseks piiritletud alade kohta, kus peetakse muu hulgas ka piimalehmi. Põllumajandusloomade registri põhimääruse § 7 lõike 2 punkti 5 kohaselt kantakse registrisse selle ettevõtte või tegevuskoha registrinumber, kus põllumajandusloom asub. Seega kui piimalehm asub põllumajandusloomade registri andmete kohaselt Saaremaal asuvas ettevõttes, kuid tegelikult kasvatatakse teda Raplamaal asuvas ettevõttes, ei vasta ta toetuse saamise nõuetele ning lisaks eelnõu § 3 lõike 1 punkti 1 nõude rikkumisele rikutakse sellisel juhul ka põllumajandusloomade pidamisega seotud registreerimise nõudeid.

Seega nende piimalehmade kohta, keda kasvatatakse ettevõttes või tegevuskohas, mis asub mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus, ei saa seda toetust taotleda. Näiteks juhul, kui taotleja kasvatab piimalehmi nii Saaremaal kui ka Raplamaal asuvas ettevõttes või tegevuskohas, on taotlejal muude toetuse saamise nõuete täitmise korral õigus saada kahte piimalehma kasvatamise otsetoetust – Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetust nende piimalehmade eest, keda ta kasvatab Saaremaal, ning piimalehma kasvatamise otsetoetust Raplamaal kasvatatavate piimalehmade eest. Mõlemat toetust saab aga vaid sellisel juhul, kui Raplamaal kasvatatavate piimalehmade arv ei ületa 400, kuna piimalehma kasvatamise otsetoetust saab taotleja, kes kasvatab põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kuni 400 piimalehma. Kui Raplamaal kasvatatavate piimalehmade arv on põllumajandusloomade registri andmete järgi suurem kui 400 ning taotlejal on põllumajandusloomade registri andmetel piimalehmad ka Saaremaal, saab selline taotleja taotleda Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetust.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse nõuded karja suuruse kohta.

Eelnõu § 4 kohaselt peab taotleja toetuse saamiseks § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul oma karjas vähemalt ühte §-s 3 sätestatud nõuete kohast piimalehma. See tähendab, et toetuse saamiseks ei tohi 2. märtsist kuni 8. maini mitte ühelgi päeval tekkida olukorda, kus taotleja ei pea põllumajandusloomade registri andmetel ühtegi piimalehma. Samuti peab piimalehm, kes võetakse toetuse andmisel arvesse, vastama terve eelnimetatud ajavahemiku jooksul ehk 2. märtsist kuni 8. maini piimalehma kohta esitatavatele nõuetele ning arvesse ei võeta sellist looma, kes vastab piimalehma kohta esitatavatele nõuetele näiteks alles alates 3. märtsist või hiljem. Karja maksimaalse suuruse nõue ehk piimalehmade arvu ülempiir selle toetuse puhul puudub ning toetust antakse kõigi nõuetekohaste piimalehmade kohta olenemata karja suuruselt.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse nõuded karja suuruse arvutamise kohta.

Eelnõu § 5 lõike 1 kohaselt antakse toetust taotleja karjas § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul peetavate §-s 3 sätestatud nõuete kohaste piimalehmade arvu aritmeetilise keskmise alusel, mille arvutamisel võtab PRIA aluseks taotleja karjas peetavate §-s 3 sätestatud nõuete kohaste piimalehmade arvu § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemiku igal päeval. Kui kas või ühel päeval 2. märtsist kuni 8. maini ei pea taotleja põllumajandusloomade registri andmetel ühtegi piimalehma,

ei ole tal õigust seda toetust saada. Ajavahemikul 2. märtsist kuni 8. maini on kokku 68 päeva, mis tähendab, et kui taotlejal on esimesel 51 päeval karjas 350 piimalehma ja taotleja otsustab 1. aprillil müüa 50 piimalehma, siis ülejäänud 17 päevaks jääb karja 300 piimalehma ja seega kujuneb karja suuruseks, mille eest toetust makstakse, 338 piimalehma. Arvutuskäik on järgmine: $((350*51) + (300*17)) / 68 = 337,50$. Karja suurus arvutatakse lihtsa aritmeetilise keskmisena ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud piimalehmade arv täisarvuni.

Eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt võtab PRIA karja suuruse arvutamisel arvesse ka piimalehma, kelle suhtes esineb ajavahemikul 2. märtsist 8. maini vääramatu jõud või esinevad erandlikud asjaolud, sealhulgas järgmised asjaolud:

- 1) esineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) artikli 2 lõikes 2 nimetatud asjaolu;
- 2) piimalehm on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ning taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ära kiri;
- 3) piimalehm on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsel näidustusel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 2 lõikes 2 on sätestatud loetelu vääramatu jõu ja erandlike asjaolude juhtumitest. Viidatud lõike kohaselt võidakse vääramatu jõuks ja erandlikuks asjaoluks lugeda eelkõige toetuse saaja surma, pikaajalist töövõimetust, rasket loodusõnnetust, mis kahjustab tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist, põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimist õnnetusjuhtumi tagajärjel, toetuse saaja osa karja või kogu karja haigestumist loomataudi, kogu põllumajandusliku majapidamise või selle olulise osa sundvõõrandamist, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse nõuetele vastavuse nõuded.

Eelnõu § 6 lõikes 1 sätestatakse, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 92 nimetatud toetuse saaja täidab oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded” sätestatud nõudeid ning ELÜPS-i § 32 lõike 2 kohaselt avaldatud kohustuslike majandamisnõudeid.

Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt täidab toetuse saaja lõikes 1 nimetatud nõudeid kogu taotluse esitamise kalendriaasta vältel.

Nõuetele vastavuse süsteemi aluseks on põhimõte, mille kohaselt tuleks otsetoetuste ja Eesti maaelu arengukava alusel antavate teatud toetuste täies mahus maksmine siduda toetuse saajate maakasutuse, põllumajandustootmise ja põllumajandusliku tegevusega seotud eeskirjade järgimisega. Nõuetele vastavuse süsteem hõlmab ühise põllumajanduspoliitika põhistandardeid keskkonna, kliimamuutuste, maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi, rahvatervise, loomatervise, taimetervise ja loomade heaolu valdkonnas. Nõuetele vastavuse nõuded on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 93 lõikes 1 nimetatud kohustuslikud majandamisnõuded ning maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded. Kohustuslike majandamisnõuete puhul ei ole tegemist uute või lisanõuete kehtestamisega, vaid olemasolevate nõuete kontrollisüsteemi kohandamisega nõuetele vastavuse süsteemiga ehk tegemist on vaid põllumajandustoetuste sidumisega Eestis kehtivate õigusaktidega (näiteks veeseadus, looduskaitseadus, loomakaitseadus jm). Liikmesriigid peavad tagama, et kogu põllumajandusmaad, sealhulgas maad, mida tootmise eesmärgil enam ei kasutata, hoitakse heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis.

Tulenevalt Euroopa Liidu liikmesriikide erinevatest looduslikest, kliima- ja muudest tingimustest ning põllumajandustootmise ja maakasutuse eripärast ei ole võimalik kehtestada Euroopa Liidu määrusega kõikidele liikmesriikidele kohalduvaid ühtseid tingimusi. Liikmesriigid peavad määrama heade põllumajandus- ja keskkonningimuste miinimumnõuded riiklikult või piirkondlikult. Nimetatud nõuded on sätestatud põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded”. Kohustuslike majandamisnõuete loetelu on avaldatud ka Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) ning Maaeluministeeriumi veebilehel. Juhul, kui nõuded ei ole täidetud, vähendatakse makstavaid otsetoetusi või jäetakse toetuse taotlus rahuldamata.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse toetuse taotlemise kord.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt esitab taotleja *PRIA*-le ajavahemikul 2. märtsist kuni 21. märtsini maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus” §-s 15¹ nimetatud andmed. Taotlus tuleb esitada elektrooniliselt *PRIA* e-teenuse keskkonna kaudu.

Taotlus peab sisaldama haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud andmeid ning taotleja registri- või isikukoodi. Haldusmenetluse seaduse § 14 reguleerib taotlustega seonduvat. Sama paragrahvi lõike 3 punktide 1–4 kohaselt peab kirjalik taotlus sisaldama esitaja nime, taotluse selgelt sõnastatud sisu, taotluse esitamise kuupäeva ja taotleja allkirja ning haldusakti või muu dokumendi kättetoimetamise soovitatavat viisi ning selleks vajalikke kontaktandmeid. Lisaks esitab taotleja andmed selle kohta, et on teadlik toetuse saamiseks esitatud tingimustest.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt peab taotleja, kes ei taotle ühtegi teist otsetoetust, põllumajanduskultuuri või heinaseemne täiendava otsetoetuse toetusõiguse alusel üleminekutoetust ega ka ühtegi maaelu arengukava alusel antavat toetust, lisaks eelnimetatud andmetele esitama andmed nõuetele vastavuse ning kogu tema põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa kohta.

Kõik vajalikud andmed ja dokumendid tuleb esitada pindalatoetuste taotlemise perioodil ehk ajavahemikul 2. maist kuni 21. maini. Kui piimalehma kasvatamise otsetoetuse taotleja taotleb kas või üht selles lõikes nimetatud toetust, ei pea ta lõikes 2 nimetatud andmeid mitu korda esitama, kuna eelnimetatud toetuse taotlemise korral on ta kohustatud need andmed igal juhul esitama.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse põllumajandusliku majapidamise üleandmine.

Eelnõu § 8 lõikes 1 sätestatakse, et põllumajandusliku majapidamise üleandmise suhtes kohaldatakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124), artiklis 8 sätestatud.

Eelnõu § 8 lõige 2 sätestab põllumajandusliku majapidamise üleandmise ajavahemiku. Põllumajandusliku majapidamise üleandmise kord on kehtestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artiklis 8, kuid liikmesriigil on sama artikli lõike 3 punkti a kohaselt siiski kohustus kehtestada üleandmise ajavahemik, milleks on 22. märts kuni 1. september. Nimetatud ajavahemik on kehtestatud selleks, et võimaldada maksta toetust kogu majapidamise üle võtnud isikule.

Põllumajandusliku majapidamise üleandmise suhtes rakendatakse Eestis otsekohalduva komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 asjakohaseid sätteid ning maaeluministri määrusega on võimalik kehtestada vaid ajavahemik, mille jooksul tuleb ettevõtte üle anda ja esitada seda tõendavad dokumendid, kui ülevõtja soovib esialgse taotleja asemel toetust saada.

Eelnõu § 8 lõike 3 kohaselt esitab põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral põllumajandusliku majapidamise ülevõtja ülevõtmisest teatamiseks ja toetuse maksmise taotlemiseks ajavahemikul 22. märtsist kuni 1. septembrini PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu järgmised andmed: põllumajandusliku majapidamise üleandja ja ülevõtja nimi ja registri- või isikukood, mõlema kinnitus põllumajandusliku majapidamise üleandmise kohta ning andmed selle kohta, et põllumajandusliku majapidamise ülevõtja taotleb toetuse maksmist.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse taotluse kontrollimine.

Kuna toetuse andmist rahastab Euroopa Liit, kehtivad toetuse menetlemisel ja vähendamisel Euroopa Liidus välja töötatud otsetoetuste reeglid ning järgida tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 1306/2013 tulenevaid nõudeid.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt kontrollib PRIA taotluses esitatud andmete õigsust ja vastavust toetuse saamise nõuetele, lähtudes komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artiklites 24–43 sätestatust. PRIA kontrollib komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artikli 30 lõike e kohaselt kohapeal 5% taotlejatest. Lisaks kontrollitakse kohapeal, kas loomad on nõuetekohaselt registreeritud ja identifitseeritud. Kui kontrolli käigus tuvastatakse piimalehm, kes vastab §-s 3 sätestatud nõuetele, välja arvatud sellele, et ta on nõuetekohaselt identifitseeritud ja tema andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse, käsitletakse teda potentsiaalselt rahastamiskõlbliku loomana. Potentsiaalselt rahastamiskõlblik loom, keda ei ole loomade identifitseerimise ja registreerimise süsteemis korrektselt identifitseeritud või registreeritud, toob kaasa komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artiklis 31 osutatud nõuete rikkumise ja toetuse vähendamise.

Eelnõu § 9 lõike 2 kohaselt kontrollivad ELÜPS-i § 33 lõikes 1 nimetatud asutused §-s 6 sätestatud nõuetele vastavust, lähtudes komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artiklites 65–72 sätestatust.

Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt teeb taotleja lõigetes 1 ja 2 nimetatud asutustele teatavaks kõik toetuse taotluse rahuldamise otsustamiseks vajalikud asjaolud, sealhulgas ajab vajaduse korral loomad kokku või hoiab neid selliselt, et oleks võimalik kontrollida nende kõrvamärkide olemasolu ja loomade identifitseerimisnumbrit.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse toetuse ühikumäär.

Paragrahvi kohaselt otsustab PRIA toetuse ühikumäära taotluse esitamise kalendriaasta 1. detsembriks. Ühikumäär kujuneb eelarveaastaks eraldatud toetuse kogueelarve jagamisel kindlakstehtud ühikute ehk piimalehmade arvuga.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse toetuse vähendamine.

Paragrahvi kohaselt otsustab PRIA toetuse vähendamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013, komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–

73), ning komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 809/2014 sätestatud alustel ja korras. Vähendamisel arvestatakse toetuse taotlejale ja loomade kohta esitatud nõudeid ning taotleja peetavate loomade nõuetekohasust. Toetust vähendatakse või toetus jäetakse maksmata, kui taotleja rikub otsetoetuste saamise üldisi nõudeid. Toetust vähendatakse ka selle eest, kui taotlus esitatakse pärast taotluse esitamise tähtpäeva. Nõuetele vastavuse nõuete rikkumise vähendused on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 IV jaotise II peatükis sätestatud korras.

Kui taotleja juures tehakse kohapealne kontroll, arvestatakse toetuse vähendamisel taotleja nõuetekohaste loomade arvu vastavust põllumajandusloomade registri andmete kohaselt taotleja nimel olevate loomade arvule mingi kindla päeva kohta ajavahemikul 2. märtsist kuni 8. maini. Loomade arvu erinevuse korral vähendatakse toetust komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 31 alusel.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine.

Eelnõu § 12 lõikes 1 sätestatakse, et PRIA teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse taotluse esitamise aasta 10. detsembriks. Toetuse määramise tähtaja määramisel on arvestatud toetuse menetlemise keerukust ja mahukust ning asjaolu, et põllumajanduslikke otsetoetusi võib Euroopa Liidu õiguse kohaselt välja maksta alates taotluse esitamise aasta 1. detsembrist. Põllumajanduslike otsetoetuste menetlemise käigus tuvastatud rikkumiste puhul tuleb Euroopa Liidu määruste kohaselt toetust vähendada või jätta taotlus rahuldamata.

Sama paragrahvi lõikes 2 sätestatakse, et toetuse rahuldamata jätmise aluseks on ELÜPS-i § 22. Nimetatud sättes viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustele (EL) nr 1307/2013 ja (EL) nr 1306/2013, mille alusel jäetakse põllumajanduslike otsetoetuste taotlus rahuldamata. Näiteks jäetakse taotlus rahuldamata, kui taotleja ei täida otsetoetuste üldisi nõudeid, loomade arv ei vasta toetusõiguslikkuse tingimustele (ajavahemikul 2. märtsist kuni 8. maini ei ole taotleja nimel põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt ühel päeval ühtegi piimalehma) või looma ei ole nõuetekohaselt registreeritud ja identifitseeritud.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse finantsdistsipliini rakendamine.

Paragrahvis 13 on nimetatud alus, mille järgi arvutatakse taotlejale väljamakstav otsetoetuse summa, arvestades finantsdistsipliini rakendamist ehk taotlejale makstavate otsetoetuste summa vähendamist teatud protsendi võrra. Arvutamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 8 lõige 1. Ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevas 26. juuni 2013. aasta põllumajanduse ja kalanduse ministrite nõukogu poliitilises kokkuleppes otsustati, et finantsdistsipliini kohaldatakse Euroopa Liidu eelarvest rahastatavate toetuste suhtes ehk otsetoetuste summadele, mis ületavad 2000 eurot. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.08.2005, lk 1–25) artikli 18 lõike 5 kohaselt võib nõukogu komisjoni ettepanekul ja tema käsutuses oleva uue teabe alusel kohandamise määra muuta.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse toetuse maksmine.

Paragrahvi 13 kohaselt tehakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 75 lõike 1 kohaselt toetuse saajatele makseid kuni taotluse esitamise aastale järgneva kalendriaasta 30. juunini vastavalt § 4 lõike 1 kohaselt arvutatud karja suurusele. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus tehakse taotluse esitamise aasta 10. detsembriks.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse toetuse saaja andmete avalikustamine.

Paragrahvis 15 kehtestatakse toetuse saaja andmete avalikustamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklite 111 ja 112 kohaselt ning nende töötlemine liidu finantshuvide tagamise eesmärgil sama määruse artikli 113 kohaselt. PRIA võib toetuse saajate andmeid avaldada ning kasutada toetuse saaja andmeid vastavalt nimetatud alustele. Kohustuse toetuse saajaid nende andmete avalikustamisest teavitada sätestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikkel 113, mille kohaselt teavitavad liikmesriigid toetuse saajaid sellest, et nende andmed avaldatakse sama määruse artikli 111 kohaselt ning et liidu finantshuvide tagamise eesmärgil võivad liidu ja liikmesriikide auditeerimis- ja uurimisorganid nende isikuandmeid töödelda.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse määruse muutmise.

Paragrahvis 16 sätestatakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 „Piimalehma kasvatamise otsetoetus” (edaspidi *maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määrus nr 3*) muudatused.

Punktis 1 asendatakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruses nr 3 § 2 lõikes 2 tekstiosa „2. märtsi seisuga” tekstiosaga „2. märtsist kuni 8. maini“.

Seega võib lõike 2 kohaselt toetust taotleda taotleja, kes põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kasvatab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 8. maini igal päeval kuni 400 piimalehma. Seega on seatud ülempiir karja suuruse ehk piimalehmade arvu kohta ning toetust antakse selliste piimalehma karjade kohta, kes vastavad toetuse saamise nõuetele, sealhulgas karja suuruse nõudele.

Punktis 2 täiendatakse § 2 lõikega 3. Lõige 3 reguleerib olukorda, kui toetust taotleb selline taotleja, kes põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kasvatab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 8. maini vähemalt ühel päeval rohkem kui 400 piimalehma. Selline isik võib toetust taotleda vaid juhul, kui ta kasvatab kõigist piimalehmadest kuni 400 piimalehma ettevõttes või tegevuskohas, mis asub mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus.

Seega erinevalt Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetusest kehtib maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 alusel antava toetuse puhul ülempiir karja suurusele taotleja kohta ehk taotleja piimalehmade arvu kohta ning kui isik kasvatab põllumajandusloomade registri andmete kohaselt ajavahemikul 2. märtsist kuni 8. maini mõnel päeval rohkem kui 400 piimalehma, ei saa ta toetust taotleda. Lõikes 3 nähakse lõikes 2 sätestatud üldnõudest ette erand, mille kohaselt arvestatakse sellisel juhul 400 piimalehma hulka vaid need piimalehmad, keda kasvatatakse mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus asuvas ettevõttes või tegevuskohas. Muudatuse eesmärk on võimaldada sellistel taotlejatel, kes kasvatavad piimalehmi nii Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus kui ka muus Eesti piirkonnas, taotleda ka maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 alusel antavat toetust ning soovi korral mõlemat makstavat piimalehma kasvatamise otsetoetust. Vastasel juhul jääks taotleja, kes kasvatab näiteks Saaremaal 150 piimalehma ja mõnes muus Eesti piirkonnas 300 piimalehma, maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 alusel antavast toetusest ilma, sest põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kasvatab ta kokku 450 piimalehma ning kehtiva § 2 lõike 2 kohaselt ta selle toetuse saamiseks esitatavale nõudele ei vasta. Sellest on tingitud vajadus eristada, millises piirkonnas taotleja millisel arvul piimalehmi kasvatab. Seega saab seda erandit kohaldada vaid sellise piimalehma kasvatamise otsetoetuse taotleja suhtes, kes kasvatab põllumajandusloomade registri andmete kohaselt kuni 400 piimalehma ettevõttes või tegevuskohas, mis ei asu Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ega Ruhnus, ning lisaks kasvatavad põllumajandusloomade registri andmete alusel piimalehmi ka Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus.

Punktiga 3 muudetakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 § 3 teksti sõnastust ja ülesehitust. Nõuded, mis kehtivas määruses on sätestatud lõigetes 1 ja 2 ning millele peab vastama piimalehm, kes võetakse toetuse andmisel arvesse, sätestatakse lõikes 1. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole lõike 1 punktides 1 ja 2 sisulisi muudatusi tehtud.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt peab piimalehm, kes võetakse toetuse andmisel arvesse, olema nõuetekohaselt identifitseeritud ja tema andmed peavad olema kantud põllumajandusloomade registrisse. Loomatauditõrje seaduse ja põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” kohaselt peavad kõik veised olema identifitseeritud ning registreeritud põllumajandusloomade registris. Veiseid identifitseeritakse ja registreeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 204, 11.08.2000, lk 1–10) kohaselt.

Lõike 1 punktis 2 ja lõikes 2 sätestatakse tingimused selle kohta, keda peetakse piimalehmaks. Samasisulised nõuded on sätestatud kehtiva määruse lõigetes 2 ja 3 ning võrreldes kehtiva määrusega ei ole lõike 1 punktis 2 ega lõikes 2 sisulisi muudatusi tehtud. Piimalehmaks loetakse seega lehm, kellel on eesti holsteini (EHF), eesti punase (EPK), eesti maatõu (EK), šviitsi (AP), äärsiri (FA) või džörsi (JER) tõu tunnused. Nimetatud tõugudesse kuuluvaks loetakse asjaomaste tõutunnustega piimalehmad. Piimatõugu lehmaks ei loeta piimalehma, kes on saanud lihatõugu veise ristamisel ja kes kuulub lihatootmiseks peetavate veistega samasse karja. Lõike 1 punktis 2 kasutatud termin „tõug” ei ole tõug põllumajandusloomade aretuse seaduse § 2 tähenduses ja seega ei pea piimalehmad olema aretusloomad nimetatud seaduse tähenduses.

Lõike 1 punktiga 3 kehtestatakse uus nõue, mille kohaselt võib toetust taotleda sellise piimalehma kohta, keda tegelikult kasvatatakse ettevõttes või tegevuskohas, mis asub mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus. Nõue on tingitud vajadusest eristada piimalehmi, kelle kohta saab taotleda piimalehma kasvatamise otsetoetust kehtiva maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 alusel, piimalehmadest, kelle kohta saab taotleda Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetust.

Muudatus on tingitud asjaolust, et 2020. aastal hakatakse maksma Eestis kaht erinevat piimalehma kasvatamise otsetoetust, millest piimalehma kasvatamise otsetoetust antakse muudes Eesti piirkondades kui Saaremaa, Hiiumaa, Muhu, Kihnu ja Ruhnu. Teine toetus on Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetus. Kuna 2020. aastal makstakse kahte piimalehma kasvatamise otsetoetust, siis on maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruses nr 3 vajalik täpsemalt määratleda, millised piimalehmad on selle määruse kohaselt toetusõiguslikud.

Punktis 4 muudetakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 § 4 teksti.

Lõike 1 kohaselt peab taotleja toetuse saamiseks § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul oma karjas vähemalt ühte §-s 3 sätestatud nõuete kohast piimalehma. See tähendab, et toetuse saamiseks ei tohi 2. märtsist kuni 8. maini mitte ühelgi päeval tekkida olukorda, kus taotleja ei pea põllumajandusloomade registri andmetel ühtegi piimalehma. Samuti peab piimalehm, kes võetakse toetuse andmisel arvesse, vastama terve eelnimetatud ajavahemiku jooksul ehk 2. märtsist kuni 8. maini piimalehma kohta esitatavatele nõuetele ning arvesse ei võeta sellist looma, kes vastab piimalehma kohta esitatavatele nõuetele näiteks alles alates 3. märtsist või hiljem.

Lõike 2 kohaselt ei tohi toetuse saamiseks taotleja kõigi mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus asuvas ettevõttes või tegevuskohas kasvatatavate piimalehmade arv § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul olla suurem kui 400. Seega peab taotleja toetuse saamiseks tagama, et

piimalehmad, kelle kohta ta toetust taotleb, ning et kõigi tema mujal kui Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus või Ruhnus asuvas ettevõttes või tegevuskohas kasvatatavate piimalehmade arv ei ületaks ajavahemikul 2. märts kuni 8. maini ühelgi päeval 400.

Punktiga 5 täiendatakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määrust nr 3 §-ga 4¹, milles kehtestatakse karja suuruse arvutamise nõuded. Lõike 1 kohaselt antakse toetust § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul taotleja karjas peetavate §-s 3 sätestatud nõuete kohaste piimalehmade arvu aritmeetilise keskmise alusel, mille arvutamisel võtab PRIA aluseks taotleja karjas peetavate §-s 3 sätestatud nõuete kohaste piimalehmade arvu § 2 lõikes 2 nimetatud ajavahemiku igal päeval.

Kui vähemalt ühel päeval 2. märtsist kuni 8. maini ei pea taotleja põllumajandusloomade registri andmetel ühtegi piimalehma või peab rohkem kui 400 piimalehma, ei ole taotlejal õigust toetust saada. Ajavahemikul 2. märtsist kuni 8. maini on kokku 68 päeva, mis tähendab, et kui taotlejal on esimesel 51 päeval karjas 350 piimalehma ja taotleja otsustab 1. aprillil müüa 50 piimalehma, siis ülejäänud 17 päevaks jääb karja 300 piimalehma ja seega kujuneb karja suuruseks, mille kohta toetust makstakse, 338 piimalehma. Arvutuskäik on järgmine: $((350 * 51) + (300 * 17)) / 68 = 337,50$. Karja suurus arvutatakse lihtsa aritmeetilise keskmisena ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud piimalehmade arv täisarvuni.

Lõike 2 kohaselt võtab PRIA karja suuruse arvutamisel arvesse ka piimalehma, kelle suhtes esineb vääramatu jõud või esinevad erandlikud asjaolud, sealhulgas järgmised asjaolud:

- 1) esineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) artikli 2 lõikes 2 nimetatud asjaolu;
- 2) piimalehm on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ning taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ärakiri;
- 3) piimalehm on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsel näidustusel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 2 lõikes 2 on sätestatud loetelu vääramatu jõu ja erandlike asjaolude juhtumitest. Viidatud lõike kohaselt võidakse vääramatu jõuks ja erandlike asjaoluks lugeda eelkõige toetuse saaja surma, pikaajalist töövõimetust, rasket loodusõnnetust, mis kahjustab tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist, põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimist õnnetusjuhtumi tagajärjel, toetuse saaja osa karja või kogu karja haigestumist loomataudi, kogu põllumajandusliku majapidamise või selle olulise osa sundvõõrandamist, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha.

Paragrahvis 4¹ sätestatud karja suuruse arvutamise nõuded on ka aluseks maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 §-s 9 nimetatud toetuse ühikumäära otsustamisel. Kuni 100 piimalehma pidaval toetuse taotlejal tuleb § 9 lõikes 2 nimetatud ühikumääraga toetuse saamiseks pidada igal päeval 2. märtsist kuni 8. maini põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt ühte piimalehma, kuid mitte rohkem kui 100 piimalehma, ka juhul, kui esineb §-s 4¹ lõikes 2 nimetatud asjaolu.

Punktiga 6 muudetakse maaeluministri 5. jaanuari 2017. a määruse nr 3 § 6 lõiget 1, mille kohaselt esitab taotleja ajavahemikul 2. märtsist kuni 21. märtsini maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus” §-s 15¹ nimetatud andmed. Taotlus tuleb esitada elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu.

Taotlus peab sisaldama haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud andmeid ning taotleja registri- või isikukoodi. Haldusmenetluse seaduse § 14 reguleerib taotlustega seonduvat. Sama paragrahvi lõike 3 punktide 1–4 kohaselt peab kirjalik taotlus sisaldama esitaja nime, taotluse selgelt sõnastatud sisu, taotluse esitamise kuupäeva ja taotleja allkirja ning haldusakti või muu dokumendi kättetoimetamise soovitatavat viisi ning selleks vajalikke kontaktandmeid. Lisaks esitab taotleja andmed selle kohta, et on teadlik toetuse saamiseks esitatud tingimustest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607);
- 3) komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124);
- 4) komisjoni delegeeritud määrus (EL) 639/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa (ELT L 181, 20.06.2014, lk 1–47);
- 5) komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73).

4. Määruse mõjud

Viimaste aastate areng Eesti piimatootmises näitab, et teatud tootjad on majanduslikult raskemas seisus kui teised, ning oht, et nende tegevus lõppeb, on endiselt suur. Põllumajandusloomade registri viimase seitsme aasta andmeid võrreldes selgub, et Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehmi pidavate tootjate arv on vähenenud 46%. Piimalehmade arv on viimase seitsme aastaga vähenenud 4,8%. Arvestades suurt piimalehmapidajate arvu vähenemist nimetatud saartel, on oluline tagada neile püsiv sissetulek, et nad ei lõpetaks põllumajanduslikku tegevust. Seetõttu makstakse 2020. aastal raskustes oleva piimasektori toetamiseks Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus piimalehma kasvatamise otsetoetust ning toetuse peamine eesmärk on peatada praeguste piimalehmapidajate ja nende piimalehmade arvu vähenemist. 2018. aasta lõpu seisuga oli põllumajandusloomade registris registreeritud Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus 144 piimalehmapidajat ning 5846 piimalehma. Nimetatud piimalehmade arv on aluseks võetud ka toetuse eelarve koostamisel.

Põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi (edaspidi *FADN*) andmetel (tootmistüüp E, aastad 2012–2017) kuuluvad saartel asuvad karjad suurusgruppi kuni 800 piimalehma. Keskmiselt kasutavad piimakarjakasvatajad saartel 4,66 tööjõuühikut, millest 20% on tasustamata tööjõud ehk peretöö. Viimasel kuuel aastal ei ole nende ettevõtete kogutoodangu väärtus katnud kogukulusid (sealhulgas hinnanguline tasu peretööjõule tasustatud tööjõu töötasu tasemel), tulu puudujääk kõigub 13–24%-ni, samal ajal kui mandril asuvate sama suurusgrupi

karjadega ettevõtetes on tulu puudujääk 8–23%. Seega tulevad mandril asuvad samaväärsed ettevõtted kuludega kuue aasta keskmisena 4% ulatuses paremini toime.

Hinnanguline tulu puudujääk saarte piimatootmise ettevõtetes on aastail 2013–2017 FADNi andmetel 4.4–7.6 miljonit eurot (tabel 2). Võrreldes mandril asuvate sama karja suurusgrupi piimatootmise ettevõtetega on saartel tulu puudujääk piimalehma kohta 31% kõrgem (–1034 eurot piimalehma kohta) ja ühe euro kogutoodangu kohta kulutatakse 0,01–0,06 eurot enam kui mandril, kuna saartel jääb piimakus ligikaudu 12% alla Eesti keskmise ja nii teravilja kui ka söödakultuuride saagikus on Eesti keskmisest kuni 50% madalam. Võttes arvesse kavandatud ühikumäära 250 eurot piimalehma kohta ning saartel olevate piimatootjate ühtse pindalatoetuse pinna suurust piimalehma ning noorkarja kohta (2,07 hektarit), kujuneb puudujäägi katmiseks tootmisega seotud otsetoetuse, ühtse pindalatoetuse ning kliima- ja keskkonnatoetuse summana tulu umbes 525 eurot, mis katab puudujäägist umbes 51%.

Tabel 2. Hinnanguline tulu puudujääk eurodes saartel asuvates piimatootmisettevõtetes

Tootmistüüp E, saared	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SE 131 Kogutoodang €	224 196	185 898	183 295	322 891	330 093	445 836
SE 270 Kogukulud (sh tasustamata peretööjõule) €	265 264	217 800	234 347	425 408	434 512	513 718
SE 131 – (SE 270 + tasustamata peretööjõukulu) keskmiselt ettevõttes €	–41 068	–31 901	–51 052	–102 516	–104 419	–67 882
Ettevõtete arv (SYS 02)	121	139	135	70	73	76
Hinnanguline tulu puudujääk kulude katmiseks mln €	–4,98	–4,44	–6,87	–7,18	–7,62	–5,15

Allikas: FADN, 2012–2017 keskmine hinnanguline tulu puudujääk kulude katteks on –6.04 mln €

Eesti teavitas Euroopa Komisjoni 2020. aastal kehtima hakkava tootmiskohustusega seotud otsetoetuse rakendamise kohta sektori olukorda kirjeldava analüüsiga 1. augustil 2019.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse andmist rahastatakse Euroopa Liidu eelarvest (EAGFi vahenditest). Toetuse eelarve on 2020. aastal 1,461 miljonit eurot.

Määruse rakendamise ei kaasne lisakulusid riigieelarve vahenditest. Nimetatud toetuste menetlemise seotud kuludeks on kavandatud vahendid PRIA eelarvesse. Toetuse rakendamise kulud on 32 235 eurot, sealhulgas arendusteks vajaminev summa on 23 803 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse arvamuse esitamiseks PRIA-le ja eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron
Kantsler